

Vlastiti udjeli – računovodstvo stjecanja, prodaje i povlačenja

mr. sc. Zdravko Baica, Neven Baica, mag. oec.

U ovom članku pišemo kada trgovačko društvo može kupovati i prodavati vlastite (trezorske) udjele i pod kojim uvjetima, odnosno o pravnom, poreznom i računovodstvenom aspektu stjecanja, prodaje i povlačenja vlastitih (trezorskih) udjela.

1. Uvod

Društvo s ograničenom odgovornošću je trgovačko društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba nose uloge u unaprijed dogovoreni temeljni kapital. Ove osobe nazivaju se članovima društva, a podaci koji omogućuju njihovu identifikaciju upisuju se u knjigu poslovnih udjela zajedno s iznosom temeljnog uloga u društvo i obvezama koje terete poslovni udjel.

ističemo...

Vlasnik poslovnog udjela može postati i samo trgovačko društvo. Poslovni udjeli koje posjeduje društvo na koje se odnose nazivaju se vlastiti poslovni udjeli ili trezorski udjeli.¹

Obzirom na suštinu trgovačkog društva, nije smisleno da društvo stekne sve svoje udjele, niti ima smisla njihovo neograničeno zadržavanje u vlasništvu društva, pa su odredbama ZTD-a propisana određena pravila stjecanja, zadržavanja i prodaje. Većim dijelom ova pravila propisana su za vlastite dionice, dok je za vlastite udjele dozvoljena veća sloboda članovima društva da ih uredi društvenim ugovorom.

U ovom članku pišemo o razlozima stjecanja vlastitih udjela te uvjetima koji moraju biti zadovoljeni da bi se udjeli stekli. U članku pojašnjavamo i postupanja koja treba obaviti u slučaju kada se vlastiti udjeli sječu, prodaju ili povlače. Postupanja u svezi vlastitih udjela promotrit ćemo prvenstveno s poreznog i računovodstvenog aspekta koji se odnosi na društvo s ograničenom odgovornošću koje vlastite udjela stječe i prodaje, odnosno dodjeljuje.

1.1. Pravni aspekt

Pravni aspekt stjecanja i prodaje vlastitih udjela dat je odredbama **Zakona o trgovačkim društvima** (Nar. nov., br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11-pročišćeni tekst, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23 i 130/23), u daljnjem tekstu **ZTD**. Odredbama ovog propisa detaljnije su regulirana postupanja s vlastitim dionicama, dok je u pogledu postupanja s vlastitim udjelima regulacija manja, što znači da je omogućena veća sloboda pri upravljanju s vlastitim udjelima u odnosu na vlastite dionice.

Pravila koja proizlaze iz odredbi ZTD-a prenosit ćemo kroz više poglavlja ovog članka u kojima ćemo se zasebno baviti stjecanjem vlastitih udjela, te različitim postupanjima sa vlastitim udjelima.

1.2. Porezni aspekt

Kod stjecanja i prodaje vlastitih poslovnih udjela mogu se pojaviti određeni gubitci odnosno dobiti. S aspekta d.o.o.-a u tom slučaju treba odrediti priznavanje tako nastalih gubitaka i dobiti obzirom na oporezivanje porezom na dobit. Prodaja poslovnih udjela kao i sve isporuke uz naknadu treba promotriti i s aspekta oporezivosti porezom na dodanu vrijednost. Kod transakcija povezanih s vlastitim udjelima u primjeni mogu biti i odredbe propisa koji reguliraju porez na dohodak. O svemu navedenom detaljnije u nastavku.

1.2.1. Porez na dobit

Porezni aspekt stjecanja i prodaje vlastitih udjela promatrat ćemo s aspekta obveza plaćanja poreza na dobit, pa ćemo u tu svrhu pojasniti što je regulirano odredbama:

- **Zakona o porezu na dobit** (Nar. nov., br. 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 114/22 i 114/23); u daljnjem tekstu: **ZDob**) te

¹ U nastavku članka koristit ćemo samo termin vlastiti udjeli

- **Pravilnika o porezu na dobit** (Nar. nov., br. 95/05, 133/07, 156/08, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 146/12, 160/13, 12/14, 157/14, 137/15, 1/17, 2/18, 1/19, 1/20, 59/20, 1/21, 156/22 i 156/23; u daljnjem tekstu: *PDob*).

Obzirom da je porezno postupanje u svezi vlastitih udjela, temeljem odredbi navedenih propisa povezano s prodajom udjela, odredbe koje pojašnjavaju porezni pristup gubicima i dobicima pojasnit ćemo u poglavlju koje se bavi prodajom poslovnih udjela.

1.2.2. Porez na dodanu vrijednost

Zakon o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13, 99/13-Rješenje USRH, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22, 33/23, 114/23 i 35/24) ne spominje izriječno vlastite udjele, ali u članku 40. stavci 1. točki f) propisuje da plaćanja PDV-a oslobođene transakcije, uključujući posredovanje, osim upravljanja i pohrane, u vezi s dionicama, udjelima u trgovačkim društvima ili udruženjima, obveznicama i drugim vrijednosnim papirima, uz iznimku dokumenata kojima se utvrđuje neko pravo nad dobrima te prava ili vrijednosnih papira kojima se utvrđuju određena prava na nekretninama. Navedeno oslobođenje primjenjuje se na sve udjele trgovačkih društava, pa tako i na vlastite.

ističemo...

Dakle, transakcije stjecanja i prodaje vlastitih udjela oslobođene su plaćanja PDV-a temeljem članka 40. stavka 1. točke f) Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

Prema odredbama članka 78. stavka 1. i 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost, porezni obveznik dužan je za isporuke uz naknadu drugom poreznom obvezniku ispostaviti račun. Međutim, odredbom članka 78. stavka 3. propisana je iznimka za određene transakcije iz članka 40. Zakona o porezu na dodanu vrijednost u koje je uključena i točka f).

ističemo...

Navedeno znači da za prodaju vlastitih udjela društvo nije dužno ispostaviti račun.

Isto pravilo primjenjuje se i na fizičku osobu u slučaju da je kao građanin ili obrtnik sa svojim OIB-om upisana u registar obveznika PDV-a, odnosno da je u sustavu PDV-a u trenutku prodaje udjela društvu čiji je član.

1.2.3. Porez na dohodak

Odredbe kojima se regulira oporezivanje porezom na dohodak propisane su:

- **Zakonom o porezu na dohodak** (Nar. nov., br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22 i 114/23;)
- **Pravilnikom o porezu na dohodak** (Nar. nov., br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 1/21, 102/22, 104/22, 112/22, 156/22, 1/23, 3/23 i 56/23;).

Ukoliko se vlastiti udjeli **besplatno dodijele** radnicima ili članovima uprave, ili se prodaju po povoljnijim uvjetima (opcijnska kupnja) tada nastaje osnova za primjenu odredbi propisa koji reguliraju plaćanje poreza na dohodak. O poreznom tretmanu dodjele i opcijske kupnje poslovnih udjela pisat ćemo u posebnom članku koji će se baviti tom temom.

Porezom na dohodak može biti oporeziv i primitak koji član društva ostvari prodajom svojih udjela po određenim uvjetima. Naime, u određenim slučajevima dohotkom od kapitalnih dobitaka oporezuje se razlika između ugovorene prodajne cijene, odnosno primitka utvrđenog prema tržišnoj vrijednosti financijske imovine koja se otuđuje i nabavne vrijednosti te financijske imovine. Navedenim zakonom precizirano je da se udjeli smatraju financijskom imovinom.

1.3. Računovodstveni aspekt

Računovodstveni aspekt vlastitih udjela odnosi se na pravila evidentiranja poslovnih događaja koja su regulirana odredbama **Međunarodnog računovodstvenog standarda 32–Financijski instrumenti** (u daljnjem tekstu: *MRS 32*), te odredbama **Hrvatskog standarda financijskog izvještavanja 12** (u daljnjem tekstu: *HSFI 12*).

Obzirom da su računovodstvena pravila usklađena sa zahtjevima odredbi ZTD-a, ova pravila pojašnjavamo zajedno s pravnim normama ZTD-a u poglavljima koja se bave stjecanjem te prodajom, ustupanjem i drugim postupanjima s vlastitim udjelima.

2. Pojam i karakteristike vlastitih udjela

Iz definicije društva s ograničenom odgovornosti (u daljnjem tekstu d.o.o.²) razvidno je da su udjeli dijelovi kapitala d.o.o.-a koji su dodijeljeni pravnim i fizičkim osobama koji su u d.o.o. uložili svoj novac ili drugu imovinu. Takve osobe dodjelom udjela postaju članovi d.o.o.-a, a udjeli im omogućuju da ostvaruju prava sukladno odredbama ZTD-a, koje članovi društva mogu dodatno razraditi u društvenom ugovoru.

Odredbama ZTD-a predviđeno je da udjeli mogu mijenjati vlasnike. To znači da član društva može odlučiti prodati ili besplatno ustupiti svoje udjele drugom članu društva ili trećoj osobi. No, **pravo prodaje udjela ili ustupanja drugoj osobi može biti ograničeno ili u potpunosti zabranjeno.** U slučaju zabrane, član društva može se riješiti udjela isključivo prodajom ili ustupanjem udjela d.o.o.-u na koje se udio i odnosi.

Kada d.o.o. otkupi udjele člana društva, tada mu vraća sadašnju protivrijednost za imovinu unesenu u društvo. Udjeli na taj način ne prestaju postojati, ali prelaskom u vlasništvo d.o.o.-a postaju **vlastiti (trezorski) udjeli**, čime privremeno gube neka svojstva "običnih" udjela.

Posjedovanjem udjela, članovi društva ostvaruju prava i obveze propisane odredbama ZTD-a. Međutim ova prava i obveze ne vrijede i za vlastite udjele koje posjeduje d.o.o. koji ih je i izdao, što je propisano odredbom članka 418. stavka 3. ZTD-a:

"Prava i obveze iz vlastitog poslovnog udjela miruju."

To znači da društvo temeljem vlastitih udjela:

- **ne ostvaruje pravo glasa** u skupštini trgovačkog društva (čl. 445. ZTD-a),
- **ne ostvaruje pravo učešća u podjeli dobiti** (čl. 406. st. 2. ZTD-a) i
- **ne ostvaruje pravo na isplatu** dijela ostatka likvidacijske, odnosno stečajne mase društva.

U tom slučaju dio dobiti koji pripada tom vlasničkom udjelu neće sudjelovati u podjeli dobiti. Ukoliko je ipak odlučeno da se dobit podijeli, ona se u dijelu koji pripada vlastitim udjelima ravnomjerno

² U navedeni pojam uključena su i jednostavna društva s ograničenom odgovornosti (j.d.o.o.) obzirom da za takva društva u odredbama ZTD-a nema posebnosti vezane za poslovne udjele i vlastite udjele.

raspoređuje na ostale članove društva prema udjelu njihova vlasništva odnosno udjelu koji im pripada pri raspodjeli dobiti. Naknadna dodjela poslovnih udjela članovima društva regulirana je člankom 459. ZTD-a čije relevantne dijelove citiramo:

“Novi poslovni udjeli pripadaju članovima društva u istome srazmjeru kao i oni prije povećanja temeljnoga kapitala društva. Drugačija odluka člana društva je ništetna. Vlastiti poslovni udjeli društva sudjeluju u povećanju temeljnoga kapitala.”

Iz navedenog proizlazi da nema obveze dodjele vlastitih poslovnih udjela članovima društva, jer se to pravilo odnosi na nove poslovne udjele, a vlastiti udjeli to nisu. No, treba naglasiti da u slučaju kada se vlastiti udjeli odluče dodijeliti članovima društva (odlukom ili društvenim ugovorom) potrebno je primijeniti isto pravilo razmjerne raspodjele, ukoliko nije drugačije dogovoreno.

Prema navedenim odredbama **kada se temeljni kapital trgovačkog društva povećava iz sredstava trgovačkog društva** odnosi između udjelničara se ne mijenjaju, već se samo nominalna vrijednost udjela ili broj udjela ravnomjerno povećava. U takva postupanja uključeni su i vlastiti udjeli, što znači da se i oni ravnomjerno dodjeljuju udjelničarima.

Karakteristično za vlastite udjele je što trgovačko društvo kod stjecanja ili nakon stjecanja vlastitih udjela mora prema odredbi članka **418. stavka 2. ZTD-a** iz ostalog kapitala (što znači ne iz temeljnog kapitala) rezervirati iznose koje odgovaraju iznosima plaćenim za stjecanje vlastitih udjela.

3. Razlozi stjecanja vlastitih udjela

Otkupom udjela društvo s ograničenom odgovornošću postaje njihov vlasnik, pa takvi udjeli osim dodatka “vlastiti” u nazivu gube svojstva koje imaju udjeli. Zanimljivo je iz tog razloga pitanje svrhe postupka čijim provođenjem udjeli gube temeljna svojstva zbog kojih su izdani.

Uvjeti koji dovode do potrebe ili obveze stjecanja vlastitih udjela mogu biti precizirani društvenim ugovorom, ali isto tako do razloga za stjecanje vlastitih udjela može doći zbog prirodnih pojava ili uobičajenih poslovnih događaja koji se mogu javiti tijekom životnog vijeka d.o.o.-a.

U nastavku ćemo pojasniti najčešće slučajeve koji rezultiraju stjecanjem vlastitih udjela.

Član društva dokazuje svoje članstvo posjedovanjem udjela. Kad neki član društva **odluči istupiti iz društva**, to znači da se mora riješiti udjela prodajom ili ustupanjem. Ukoliko društvenim ugovorom nisu utvrđena ograničenja, član društva svoje udjele može ponuditi na tržištu. U slučaju ako drugi članovi društva nemaju namjeru ili mogućnosti otkupiti udjele iz vlastitih sredstava, a član društva koji želi istupiti ne može naći zainteresirane kupce izvan društva, tada članovi društva koji ostaju **mogu donijeti odluku da će te udjele kao vlastite otkupiti samo društvo**.

Društva s ograničenom odgovornošću u najvećem broju slučajeva su obiteljske tvrtke ili su članovi društva povezani nekim drugim čvrstim zajedničkim interesom. Takva trgovačka društva uobičajeno nisu sklona dozvoliti pojedinom članu da samostalno odluči prodati ili predati svoja članska prava drugoj osobi, pa se u društveni ugovor ugrađuje zabrana prodaje udjela osobama izvan društva. Ukoliko članovi društva žele osigurati da se omjer vlasništva ne mijenja, u zabranu su u tom slučaju uključeni i svi članovi društva. U takvim okolnostima kao jedini mogući kupac ili stjecatelj javlja se sam

d.o.o. Tako stečeni vlastiti udjeli uobičajeno se prodaju ili dodjeljuju članovima društva na način da se ne remeti vlasnički razmjer.

No, treba imati na umu da odredbama ZTD-a nije propisano koliko se vlastiti udjeli mogu držati niti je utvrđena obveza da se oni dodjeljuju ili prodaju članovima društva. To znači da članovi društva imaju mogućnost ugovoriti i neko drugo postupanje s vlastitim udjelima. U nastavku nabrajamo nekoliko načina na koji se mogu iskoristiti vlastiti udjeli:

- 1) Zadržavanje prava na izbor novog člana društva**—Vlastiti udjeli mogu poslužiti za dovođenje novog ulagača. Uvođenjem zabrane prodaje udjela ikome osim samom društvu, članovi društva koji ostaju onemogućuju člana u odlasku da odlučuje o tome tko će biti novi član društva, već pravo na donošenje odluke ima skupština društva ili osoba, odnosno tijelo na koje je skupština prenijela ovlasti. Prodajom ili dodjelom vlastitih udjela osobi izvan društva daje se članski status.
- 2) Financiranje društva** – Ukoliko se od novog člana društva zahtijeva uplata naknade za vlastite udjele koja je viša od naknade koja je plaćena za njihovo stjecanje, tada možemo govoriti o korištenju vlastitih udjela kao sredstva financiranja.
- 3) Preraspodjela upravljačke moći** – Nema nikakve zabrane da se društvenim ugovorom omogućiti i dodjeljivanje ili prodaja na način kojim se mijenjaju vlasnički odnosi, pa možemo reći da se u tom slučaju stjecanje i prodaja (dodjela) obavljaju radi preraspodjele upravljačke moći među članovima ili uvođenja novih ideja i energija u upravljanje društvom.
- 4) Nagrađivanje** – Vlastiti udjeli mogu se dodijeliti bez naknade ili prodati uz opciju, odnosno po povoljnijim uvjetima. Najčešće se na ovaj način nagrađuje uprava društva ili radnici, kojima se na ovaj način umjesto novčane naknade daje pravo uticija ili čak upravljanja samim društvom.
- 5) Odšteta** – U slučaju kada se neki član društva ne slaže s poslovnom politikom koju provode članovi koji imaju upravljačku moć, odlukom ili društvenim ugovorom takvom članu može se osigurati istupanje iz društva prodajom udjela društvu. Uobičajeno se u takvom slučaju isplaćuje naknada najmanje u visini sadašnje vrijednosti udjela u trenutku prodaje, ali nema zapreke da se ugovori i viša. U tom slučaju treba voditi računa o poreznom tretmanu tako uvećane naknade, obzirom na porez na dohodak.
- 6) Kazna** – Društva s ograničenom odgovornošću često su obiteljske tvrtke ili tvrtke u kojima su članovi društva okupljeni oko nekog zajedničkog interesa. Nerijetko se takvi interesi brane i odredbama društvenog ugovora u kojima se može precizirati i kakvo se ponašanje i djelovanje očekuje od člana društva kako ne bi došlo do ugrožavanja poslovne sposobnosti društva ili nekog postavljenog poslovnog cilja. Tako primjerice članovima društva mogu biti zabranjeni bilo kakvi ili određeni poslovni odnosi s konkurentskim tvrtkama. Ukoliko se takva zabrana prekrši, takav član može biti isključen iz društva pri čemu se udjeli preuzimaju. Ugovorom se čak može odrediti da takvom članu pripadne manja naknada od sadašnje vrijednosti udjela ili čak oduzimanje udjela bez naknade.

Uz sve navedeno ne treba zaboraviti da do stjecanja vlastitih udjela može doći i **u slučaju smrti člana društva**, osobito ako je taj član društva bio ključan za uspješno poslovanje društva. Naime, u takvom slučaju društvenim ugovorom ili odlukom skupštine može se odlučiti da udjele preminulog člana preuzima d.o.o. koji ih je izdao, uz naknadu koja pripada nasljednicima preminulog člana. Na ovaj način društvo sprječava opasnost od vakuuma u donošenju poslovnih

odluka, te omogućuje bržu reakciju organa upravljanja i/ili skupštine na novonastale okolnosti u poslovanju. Istovremeno na ovaj način sprječava se da nasljednici preuzmu ovlasti preminulog člana društva ili ih prodaju trećim osobama.

4. Stjecanje

Obzirom da stjecanje vlastitih udjela samo po sebi ne može biti svrha, razloge stjecanja promatramo kroz prizmu odredbi ZTD-a i društvenog ugovora koji određuju način i rokove u kojima se društvo mora riješiti vlastitih udjela. Za dionička društva takva regulativa čvršće je regulirana odredbama ZTD-a, dok je članovima društva s ograničenom odgovornošću dana veća zakonska sloboda da takva pravila utvrde društvenim ugovorom. Osnovni razlozi stjecanja mogu biti u svrhu prodaje poslovnih udjela, njihove dodjele ili opcijske kupnje radnicima ili članovima uprave, te povlačenja vlastitih udjela, sa ili bez smanjenja temeljnog kapitala.

Vlastite udjele društvo može steći na dva načina: naplatno i nenaplatno. **Nenaplatno stjecanje** vlastitih udjela ne evidentira se bilančno jer financijski učinak tog događaja niti ne postoji. **Naplatnim stjecanjem vlastitih udjela** nastaje financijski učinak koji se i evidentira kao bilančna pozicija.

Kako bismo dali cjeloviti prikaz poslovnih događaja u svezi vlastitih udjela, knjiženja nenaplatnog i naplatnog stjecanja dali smo u primjerima poglavlja 5. ovog članka koji se bave prodajom tako stečenih udjela. U nastavku ovog poglavlja prenosimo uvjete propisane odredbama ZTD-a za stjecanje vlastitih poslovnih udjela.

4.1. Uvjeti

Kada trgovačko društvo može stjecati vlastite udjele određeno je člankom 418. ZTD-a:

“(1) Društvo ne može stjecati ni uzimati u zalog vlastite poslovne udjele za koje nije u cjelini uplaćen ulog.

(2) Društvo može stjecati vlastite poslovne udjele za koje je u cjelini uplaćen ulog ako to čini imovinom koja prelazi iznos temeljnog kapitala društva i ako društvo može po zakonu stvoriti propisane rezerve za stjecanje vlastitih udjela a da s time ne smanjuje temeljni kapital društva ili rezerve koje mora stvarati na temelju društvenog ugovora koje ne smije upotrijebiti za isplate članovima društva.”

Iz navedenih odredbi razvidno je da za stjecanje vlastitih udjela moraju biti zadovoljena tri uvjeta:

- 1) da se radi o poslovnim udjelima za koje je u cjelini uplaćen ulog
- 2) da društvo ima imovinu koja prelazi iznos temeljnog kapitala te
- 3) da se mogu stvoriti rezerve za stjecanje vlastitih poslovnih udjela prema pravilima ZTD-a

Iako stjecanja vlastitih udjela bez zadovoljena navedenih uvjeta nisu ništava, za takvo postupanje odredbom članka 630. st. 1. točke 60. ZTD-a predviđena je kazna. Tako će se **za prekršaj** kaznit će se član društva, član uprave odnosno izvršni direktor ili član nadzornog, odnosno upravnog odbora ili likvidator koji je po odredbama ovoga Zakona ili statuta, odnosno društvenog ugovora trgovačkog društva odgovorna osoba u društvu glede radnje iz stavka 1. ovoga članka učinjene kao prekršaj novčanom kaznom do iznosa od 10.000,00 eura.

Iz navedenog je razvidno da je glavna uloga ovih odredbi osigurati da se otkup udjela obavi tek kada je sigurno da društvo raspolaže sredstvima iznad temeljnog kapitala. Naime, otkup vlastitih udjela

u situaciji kada ne postoje dodatna sredstva, mogu ugroziti poslovanje. Takvim postupanjima mogu se oštetiti i vjerovnici društva s ograničenom odgovornošću, pa su predviđene i više novčane kazne u slučaju kada se uoči takva namjera. Tako će u slučaju **ako se**, otkupom vlastitog poslovnog udjela bez zadovoljenih uvjeta iz članka 418. ZTD-a, učini teža povreda propisa radi stjecanja protupravne imovinske koristi navedenim osobama biti naplaćena novčana kazna do iznosa od 10.000,00 eura.

4.2. Rezerve za vlastite poslovne udjele

Detaljnija pravila o rezervama za vlastite poslovne udjele propisuje članak 406.a stavak 4. ZTD-a. Prema navedenoj odredbi **u rezerve za vlastite poslovne udjele mora se unijeti iznos** koji odgovara iznosu koji je za te poslovne udjele iskazan u financijskim izvješćima.

Te se rezerve mogu oblikovati i:

- **iz rezervi predviđenih društvenim ugovorom** ako taj ugovor predviđa tu mogućnost i
- **iz iznosa ostalih rezervi iz dobiti** koji prelazi iznose prenesenih gubitaka iz ranijih godina koji se nisu mogli pokriveni iz neto dobiti iz poslovne godine.

O tome da se ove rezerve formiraju iz dobiti poduzetnika upućuje jasno i točka HSFI-a 12.8:

“Rezerve iz dobiti su dio kapitala koje se formiraju iz dobiti poduzetnika, a sastoje se od: zakonskih rezervi, statutarnih rezervi, rezervi za otkup vlastitih dionica (udjela) i ostalih rezervi.”

Obveza formiranja ovih rezervi propisana su i člankom 222.a ZTD-a, za vlastite dionice koje je dioničko društvo otkupio tijekom poslovne godine od svojih članova. Obzirom da je pravilo istoznačno, ali jasnije formulirano, u nastavku ga iznosimo u formi prilagođenoj za vlastite udjele:

“Ako je društvo u poslovnoj godini steklo vlastite udjele, mora u rezerve za te udjele u toj godini unijeti i iskazati iznose koji odgovaraju iznosima plaćenim za stjecanje vlastitih udjela.”

Rezerve za vlastite poslovne udjele mogu se ukinuti samo ako društvo otuđi ili povuče vlastite poslovne udjele ili ih smanjiti za iznos za koji one prelaze iznos niže iskazane vrijednosti tih poslovnih udjela u financijskim izvješćima (čl. 406.a st. 4. ZTD-a).

Primjere formiranja i ukidanja rezervi dali smo u okviru poglavlja 5. ovog članka koje se bavi prodajom vlastitih udjela.

4.3. Stjecanje vlastitih udjela i porez na dobit

Temeljne odredbe o utvrđivanju osnovice poreza na dobit nalazimo u odredbama članka 5. stavka 1. Zakona o porezu na dobit:

“Porezna osnovica je dobit koja se utvrđuje prema računovodstvenim propisima kao razlika prihoda i rashoda prije obračuna poreza na dobit, uvećana i umanjena prema odredbama ovoga Zakona.”

Obzirom da nema zahtijeva da se za naknade u vezi kupnje vlastitih udjela mijenja osnovica poreza na dobit, proizlazi da stjecanje vlastitih udjela ne utiče na izračun obveze za porez na dobit.

4.4. Ostalo u vezi stjecanja

Odredbama ZTD-a za dionička društva precizirano je u kojem slučaju skupština ima pravo donijeti odluku o otkupu vlastitih dionica.

Takve odredbe ne postoje u slučaju otkupa vlastitih udjela, no razumljivo je da će takvu odluku i u slučaju društva s ograničenom odgovornošću donositi skupština. Detalji u svezi transakcija povezanih s vlastitim poslovnim udjelima mogu biti precizirani društvenim ugovorom, ali je moguće i da se svi detalji bitni za pojedinu transakciju preciziraju u odluci koju je donijela skupština.

Jedan od detalja koji može biti reguliran društvenim ugovorom ili odlukom o otkupu vlastitih udjela jest način plaćanja naknade za poslovni udio članu društva od kojeg se otkupljuje. Odredbama ZTD-a, naime omogućeno je da se isplata obavi u novcu, ali i u stvarima. Pri tome se pod stvarima uobičajeno smatra oprema ili zalihe koju društvo već posjeduje. Ukoliko se naknada isplaćuje u stvarima treba voditi računa da li pri tome prema pravilima Zakona o porezu na dodanu vrijednost treba pri isporuci obračunati PDV. Ukoliko je PDV potrebno obračunati, tada je nužno znati i koja je tržišna vrijednost stvari obzirom da je ta vrijednost osnovica za obračun PDV-a neovisno o vrijednosti koja joj je iskazana u odluci o otkupu.

Kod utvrđivanja tržišne vrijednosti stvari treba biti oprezan i zbog činjenice da bi prenisko utvrđena vrijednost mogla dovesti do utvrđivanja iznosa koji se smatra primitkom u naravi, što nosi značajna dodatna opterećenja u pogledu javnih davanja (poreza na dohodak i doprinosa iz plaće ili drugog dohotka).

Način donošenja odluke o otkupu vlastitih udjela i način određivanja cijene poslovnog udjela kod otkupa vlastitih udjela nije određen odredbama ZTD-a. To znači da navedeno i sve ostalo što nije uređeno zakonom društvo treba precizirati društvenim ugovorom. Ako je društvenim ugovorom uređivanje postupanja s vlastitim udjelima preneseno na skupštinu, tada u društvenom ugovoru treba odrediti kojom većinom glasova se donose odluke u vezi stjecanja vlastitih udjela društva.

5. Prodaja

Za razliku od vlastitih dionica, **prodaja i povlačenje vlastitih udjela nije regulirano odredbama ZTD-a**. To znači da članovi društva, ako to žele, ograničenja ili uvjete za prodaju i povlačenje vlastitih udjela trebaju regulirati društvenim ugovorom.

Društvenim ugovorom, ovlasti u svezi donošenja odluke o tome kome će se i kada prodati vlastiti udjeli mogu biti preneseni na upravu društva, ali i na druga tijela i osobe. No, obzirom da su kod društva s ograničenom odgovornošću članovi često u rodbinskim, prijateljskim ili nekim drugim interesnim vezama, odlučivanje o prodaji vlastitih udjela članovi društva rijetko prepuštaju drugima, pa je društvenim ugovorom najčešće za donošenje takvih odluka imenovana skupština. U tom slučaju društvenim ugovorom utvrđuje se i minimalno potreban broj glasova da bi se donijela odluka o prodaji vlastitih udjela.

Vlastiti udjeli mogu se prodati po istoj cijeni po kojoj su i stečeni. No, moguće je da se vlastiti udjeli prodaju **po cijeni koja je veća ili manja od otkupne**. U tom slučaju **nastaju dobitci ili gubici koji se iskazuju na poziciji kapitalni rezervi**.

Odredbama članka 13. stavka 4. i članka 21. stavka 3. Pravilnika o porezu na dobit propisana su slijedeća **porezna pravila u svezi dobitaka i gubitaka** nastalih prodajom vlastitih udjela i dionica:

- **dobitci** od prodaje vlastitih dionica i udjela **ne oporezuju se**.
- **gubici** od prodaje vlastitih dionica i udjela **porezno se ne priznaju**.

ističemo...

Dakle **iznosi dobitka ili gubitka trebaju se iskazati na poziciji kapitalnih rezervi**, a porezni propis upućuje da se za tako iskazane iznose ne mijenja osnovica poreza na dobit. To znači da se iznosi iskazani na kapitalnim rezervama **ne unose u pozicije povećanja ili smanjenja osnovice poreza na dobit** u Obrascu PD.

5.1. Prodaja nenaplatno stečenih vlastitih udjela

Kada se **vlastiti udjeli stječu nenaplatno**, nema financijskog tijeka, pa nema niti evidentiranja na bilančnim pozicijama. Primjer nenaplatnog stjecanja je slučaj gdje član društva koji je odlučio istupiti iz društva vraća svoje udjele društvu bez naknade. Odricanje od naknade može biti i dobrovoljno (odlukom), ali se isto tako može i zahtijevati odredbama društvenog ugovora.

Ipak, takvo nenaplatno stjecanje potrebno je prikazati u izvanbilančnoj evidenciji. Postupanja kod prodaje vlastitih udjela koji su stečeni nenaplatno pojašnjavamo kroz primjer.

Primjer 1. – Stjecanje vlastitih udjela donacijom i njihova prodaja

Članovi društva LES d.o.o. odlučili su donirati društvu dio svojih udjela sa svrhom da se udjeli prodaju zainteresiranom ulagaču koji će time postati član društva.

- 1) LES d.o.o. je u donaciju od članova društva primio vlastite udjele nominalne vrijednosti **38.000,00** eura. Zaprimanje vlastitih udjela zabilježeno u izvanbilančnoj evidenciji
- 2) Vlastiti udjeli prodani su novom članu društva za iznos od **44.000,00** eura; Iznos je primljen na žiro račun; Prodaja doniranih vlastitih udjela zabilježena u izvanbilančnoj evidenciji.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Primanje vlastitih udjela u donaciju	38.000,00	99491	99991
2.a	Izvod žiro - računa - prodani vlastiti udjeli dobiveni donacijom	44.000,00	1000	9131
2.b	Razduženje vlastitih udjela iz izvanbilančne evidencije	38.000,00	99991	99491

99491 Vlastiti udjeli - donirani		99991 Izvori vlastitih udjela - doniranih	
(1) 38.000,00	38.000,00 (2b)	(2b) 38.000,00	38.000,00 (1)
1000 Žiro-račun		9131 Kapitalni dobitak iz prodaje vl. udj.	
Št 4.444.000,00			44.000,00 (2a)
(2a) 44.000,00			

Kao što je vidljivo iz primjera, kada se prodaju vlastiti udjeli koji su od članova društva stečeni nenaplatno, ukupan iznos primljene naknade iskazuje se kao kapitalni dobitak na kontu 9131, te se na taj način uvećava pozicija kapitalnih rezervi.

5.2. Naplatno stjecanje i prodaja vlastitih udjela

Kod naplatnog stjecanja bitno je utvrditi da li društvo može obaviti kupnju vlastitih udjela. Jedan od osnovnih uvjeta je da društvo raspolaže sa sredstvima izvan temeljnog kapitala.

ističemo...

Društvo može otkupiti vlastite udjele samo ako za to ne treba koristiti temeljni kapital, već ima dodatna sredstva na raspolaganju.

Obveza formiranja rezervi za vlastite udjele uvedena je upravo s ciljem da se osigura poštivanje navedenog pravila. Međutim, ukoliko je izvjesno da će se udjeli prodati najmanje za istu cijenu po kojoj su i stečeni, ovo pravilo može se "zaobići". Navedeno pojašnjavamo u nastavku.

5.2.1. Stjecanje i prodaja u istoj godini

Odredbama ZTD-a propisana je obveza društvu koje je u poslovnoj godini steklo vlastite udjele da u toj godini mora u rezerve za vlastite udjele prenijeti iznos koji odgovaraju iznosu po kojem su ti udjeli evidentirani na bilančnoj poziciji.

Iz navedene odredbe proizlazi da se rezerve mogu formirati i nakon stjecanja vlastitih udjela. Ova činjenica otvara mogućnost pojednostavljenja kod evidentiranja u slučaju kada se vlastiti udjeli prodaju u cijelosti u istoj godini u kojoj su i stečeni.

Naime, u tom slučaju možemo preskočiti formiranje rezervi za vlastite udjele, jer na kraju izvještajnog razdoblja društvo više nema vlastitih udjela. Navedeno pojašnjavamo kroz primjere.

Primjer 2. – Stjecanje i prodaja vlastitih udjela iznad cijene stjecanja u istoj godini

Donesena je odluka da će društvo SEL d.o.o. od svojih članova otkupiti udjele ukupne nominalne vrijednosti **40.000,00**, te da će te udjele prodati zainteresiranom ulagaču.

- 1) Društvo SEL d.o.o. otkupilo je vlastite udjele nominalne vrijednosti 40.000,00 eura od članova društva za što je sa žiro računa društva članovima društva uplaćeno **38.000,00** eura
- 2) Otkupljeni vlastiti udjeli prodani su ulagaču za iznos od **44.000,00** eura;

Knjiženje:

1000 Žiro-račun		9221 Smanjenje kapitala za otkupljene vlastite udjele	
S ^o 1.111.000,00	38.000,00 (1)	(1) 38.000,00	38.000,00 (2)
(2) 44.000,00			

9131 Kapitalni dobitak iz prodaje vlastitih udjela	
	6.000,00 (2)

Napomene:

- 1) **Knjiženje 2:** Obzirom da je prodajna cijena veća od nabavne, dobitak koji je nastao evidentiran je kao povećanje kapitalnih rezervi za **6.000,00** eura (44.000,00–38.000,00)

Primjer 3. – Stjecanje i prodaja vlastitih udjela ispod cijene stjecanja u istoj godini

Donesena je odluka da će društvo SEL d.o.o. od svojih članova otkupiti udjele ukupne nominalne vrijednosti **40.000,00**, te da će te udjele prodati zainteresiranom ulagaču.

- 1) Društvo SEL d.o.o. otkupilo je vlastite udjele nominalne vrijednosti 40.000,00 eura od članova društva za što je sa žiro računa društva članovima društva uplaćeno **48.000,00** eura
- 2) Otkupljeni vlastiti udjeli prodani su ulagaču za iznos od **47.000,00** eura;

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Izvod žiro - računa - kupljeni vlastiti udjeli	48.000,00	9221	1000
2.	Izvod žiro - računa - prodani vlastiti udjeli	47.000,00	1000	-
	■ razduženje vlastitih udjela	48.000,00	-	9221
	■ smanjenje kapitalne rezervi za razliku	1.000,00	9131	-

1000 Žiro-račun		9221 Smanjenje kapitala za otkupljene vlastite udjele	
S ^o 1.111.000,00	48.000,00 (1)	(1) 48.000,00	48.000,00 (2)
(2) 47.000,00			

9131 Kapitalni dobitak iz prodaje vlastitih udjela	
(2) 1.000,00	

Napomene:

- 1) **Knjiženje 2:** Obzirom da je prodajna cijena manja od nabavne, nastao je gubitak od **1.000,00** eura (48.000,00–47.000,00) koji je evidentiran kao smanjenje kapitalnih rezervi.

5.2.2. Stjecanje i prodaja u različitim godinama

U prethodnom poglavlju pojasnili smo da se rezerviranje može i izbjeći kada su udjeli prodani u godini njihova stjecanja. U ovom poglavlju pojašnjavamo postupanja u slučaju kada vlastiti udjeli nisu prodani u godini stjecanja ili nisu prodani u potpunosti.

Odredbama ZTD-a propisana je obveza društvu koje je u poslovnoj godini steklo vlastite udjele da za te udjele u toj godini mora u rezervama unijeti i iskazati iznose koji odgovaraju iznosima plaćenim za stjecanje vlastitih udjela. Iz ovog pravila jasno je da se navedene rezerve moraju formirati, ali nije propisan trenutak, već je samo propisano da se rezerviranje obavi u istoj godini kada su udjeli stečeni.

ističemo...

Iz tog razloga smatramo da se rezerviranja za vlastite udjele mogu obaviti i na datum 31.12. neovisno o tome kojeg datuma u toj godini su vlastiti udjeli stečeni.

Naravno, u slučaju ovakvog postupanja prije donošenja odluke o kupnji vlastitih udjela potrebno je razmotriti da li je zadovoljen uvjet iz članka 418. st. 2. ZTD-a koji nalaže da se vlastiti udjeli mogu steći ako se to čini imovinom koja prelazi iznos temeljnog kapitala društva i ako društvo može po zakonu stvoriti propisane rezerve za stjecanje vlastitih udjela a da s time ne smanjuje temeljni kapital društva ili rezerve koje mora stvarati na temelju društvenog ugovora koje ne smije upotrijebiti za isplate članovima društva.

Sve navedeno pojašnjavamo u nastavku kroz praktične primjere.

Primjer 4. – Stjecanje i prodaja vlastitih udjela iznad cijene stjecanja u različitim godinama

Skupština društva SEL d.o.o. donijela je u 2024 godini odluku da će od svojih članova za iznos od 38.000,00 eura otkupiti udjele ukupne nominalne vrijednosti 40.000,00 eura. Društvo SEL d.o.o. utvrdilo je da za otkup vlastitih udjela u iznosu 40.000,00 raspolaže s dostatnim iznosom na poziciji zadržane dobiti. Udjeli će biti prodani jednom od članova društva u 2025. godini.

- 1) Sa žiro računa 15. lipnja 2024. uplaćeno je članovima društva ukupan iznos od **38.000,00** eura u svrhu stjecanja vlastitih udjela nominalne vrijednosti 40.000,00 eura.
- 2) Dana 31. prosinca rezerve za otkup vlastitih udjela formirane iz zadržane dobiti u iznosu od **38.000,00** eura;
- 3) Vlastiti udjeli nominalne vrijednosti 40.000,00 eura prodani su u 2025. članu društva za iznos od **44.000,00** eura;
- 4) Ukinute su rezerve za otkup navedenih vlastitih udjela.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
Knjiženja u 2024.g.				
1.	Izvod žiro - računa - kupljeni vlastiti udjeli	38.000,00	9221	1000
2.	Formiranje rezervi za vlastite udjele iz zadržane dobiti	38.000,00	940	9211
Knjiženja u 2025.g.				
3.	Izvod žiro - računa - prodani vlastiti udjeli	44.000,00	1000	-
	■ razduženje vlastitih udjela	38.000,00	-	9221
	■ povećanje kapitalnih rezervi za razliku	6.000,00	-	9131
4.	Ukinute rezerve za otkup vlastitih udjela	38.000,00	9211	940

1000 - Žiro-račun	9221 - Smanjenje kapitala za otkupljene vlastite udjele
9131 - Kapitalni dobitak/gubitak iz prodaje vlastitih udjela	9211 - Rezerve za vlastite udjele
940 - Zadržana dobit	

Primjer 5. – Stjecanje i prodaja vlastitih udjela ispod cijene stjecanja u različitim godinama

Skupština društva SEL d.o.o. donijela je u 2024 godini odluku da će od svojih članova za iznos od 48.000,00 eura otkupiti udjele ukupne nominalne vrijednosti 40.000,00 eura. Društvo SEL d.o.o. utvrdilo je da za otkup vlastitih udjela u iznosu 40.000,00 raspolaže s dostatnim iznosom na poziciji kapitalne rezerve. Udjeli će biti prodani jednom od članova društva u 2025. godini.

- 1) Sa žiro računa 15. lipnja 2024. uplaćeno je članovima društva ukupan iznos od **48.000,00** eura u svrhu stjecanja vlastitih udjela nominalne vrijednosti 40.000,00 eura.
- 2) Dana 31. prosinca rezerve za otkup vlastitih udjela formirane iz kapitalne rezerve u iznosu od **48.000,00** eura;
- 3) Vlastiti udjeli nominalne vrijednosti 40.000,00 eura prodani su u 6.2.2025. članu društva za iznos od **47.000,00** eura;
- 4) Ukinute su rezerve za otkup navedenih vlastitih udjela.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
Knjiženja u 2024.				
1.	Izvod žiro - računa - kupljeni vlastiti udjeli	48.000,00	9221	1000
2.	Formiranje rezervi za vlastite udjele iz kapitalnih rezervi	48.000,00	919	9211
Knjiženja u 2025.				
3.	Izvod žiro - računa - prodani vlastiti udjeli	47.000,00	1000	-
	■ razduženje vlastitih udjela	48.000,00	-	9221
	■ smanjenje kapitalne rezervi za razliku	1.000,00	9131	-
4.	Ukinute rezerve za otkup vlastitih dionica	48.000,00	9211	919

1000 - Žiro-račun	9221 - Smanjenje kapitala za otkupljene vlastite udjele
9131 - Kapitalni dobitak/gubitak iz prodaje vlastitih udjela	9211 - Rezerve za vlastite udjele
919 - Ostale kapitalne rezerve	

Postupak povlačenja udjela svakako je posljedica prestanka članstva, barem u jednom dijelu. Naime, član društva koji prenese ili otuđi sve poslovne udjele prestaje biti članom društva, a ako ih prenese djelomično, prestaje biti član u odnosu na udjele koje je prenio. Ukoliko se takvi udjeli ne prodaju ili dodjele novom ulagaču ili postojećim članovima, tada preostaje obaviti postupak povlačenja ukoliko je zadovoljen uvjet iz članka 419. st. 1. ZTD-a).

6. Povlačenje

Postupak povlačenja udjela svakako je posljedica prestanka članstva, barem u jednom dijelu. Naime, član društva koji prenese ili otuđi sve poslovne udjele prestaje biti članom društva, a ako ih prenese djelomično, prestaje biti član u odnosu na udjele koje je prenio. Ukoliko se takvi udjeli ne prodaju ili dodjele novom ulagaču ili postojećim članovima, tada preostaje obaviti postupak povlačenja ukoliko je zadovoljen uvjet iz članka 419. st. 1. ZTD-a).

ističemo...

Povlačenje poslovnog udjela moguće je samo onda ako je predviđeno društvenim ugovorom (čl. 419. st. 1. ZTD-a).

Dakle, povlačenje poslovnih udjela moguće je samo ako su članovi društva takvu mogućnost predvidjeli društvenim ugovorom. Osim ovog uvjeta, nema drugih uvjeta propisanih za udjele, za razliku od dionica za koje su uvjeti povlačenja propisani odredbama ZTD-a.

ističemo...

Članovi d.o.o-a, imaju veću slobodu u pogledu ugovaranja povlačenja, od članova d.d.-a.

To znači da članovi društva, pravila u svezi povlačenja poslovnog udjela mogu regulirati kako god žele. Tako ugovorom se može regulirati i dobrovoljno i prisilno povlačenje udjela.

Dobrovoljno povlačenje poslovnog udjela provodi se s pristankom imatelja. Do **prisilnog povlačenja udjela** dolazi u slučaju kada se povlače udjeli člana koji prekrši uvjete članstva regulirane

društvenim ugovorom. Primjerice, društvenim ugovorom može biti ugovorena zabrana člana da ostvaruje poslovne odnose s konkurentskim tvrtkama ili primjerice da ima dionice ili udjele konkurentskog društva. Kada članovi društva saznaju da je takva odredba prekršena, temeljem društvenog ugovora omogućeno im je da prisilno povuku dio ili sve poslovne udjele koji su u posjedu člana koji je prekršio navedeno pravilo..

Ako članstvo prestaje zbog istupanja iz društva udio člana koji istupa iz društva prirasta ostalim članovima. Članu se u novcu isplaćuje ono što bi primio temeljem obračuna napravljenog kao da je u trenutku njegova istupanja društvo prestalo postojati. Ako u trenutku istupanja člana društva imovina društva nije dostatna za pokriće duga društva i udjela članova u kapitalu, član koji istupa mora društvu platiti dio nepokrivenog iznosa koji na njega otpada, razmjerno njegovom sudjelovanju u gubitku društva. Istupljeni član odgovara vjerovnicima i za obaveze društva koje su nastale do upisa njegova istupanja iz društva. Stvari i prava unijete kao ulog ne vraćaju se. Članu se vraćaju samo predmeti dani na uporabu.³

Ako članstvo prestane zbog smrti nekoga od članova, njegov nasljednik mora ostale članove društva o tome obavijestiti bez odgode, i ako postoji opasnost od odgađanja mora nastaviti s poslovima. Kako bi se izbjegle ovakve posljedice smrti nekog od člana društva, društvenim ugovorom može se predvidjeti poništenje udjela pokojnog člana društva i smanjenje temeljnog kapitala. Takav primjer damo u nastavku.

Primjer 6. – Stjecanje i povlačenje vlastitih udjela u istoj godini

Društvo Tus d.o.o.-a ima tri člana od kojih svaki posjeduje 1 udjel nominalne vrijednosti 3.000 upisanog temeljnog kapitala. Jedan od članova društva je preminuo. Društvenim ugovorom propisano je da se udio preminulog člana povlači za što se nasljednicima isplaćuje naknada u visini nominalne vrijednosti povučenih udjela ili niži iznos ukoliko imovina u toj vrijednosti ne pokriva obveza društva.

- 1) Temeljem dokumenta koji potvrđuje smrt člana društva, donesena je odluka o povlačenju udjela preminulog člana društva u nominalnom iznosu od 3.000 eura. Nasljednicima (potvrđenim nakon ostavinske rasprave) isplaćen je iznos od 3.000,00 eura..
- 2) Poduzetnik je odlučio povući otkupljene vlastite udjele smanjenjem temeljnog kapitala.

Knjiženje:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1	2	3	4	5
1.	Izvod žiro - računa - isplaćeno nasljednicima	3.000,00	9221	1000
2.	Povlačenje otkupljenih vlastitih udjela	48.000,00	9010	9221

9010 - Temeljni (upisani) ulazi domaćih osoba	
--	--

Napomene:

- 1) Isplata naknade za prisilno povučene udjele možemo poistovjetiti s otkupom udjela, pa se i evidentiranje može provesti na isti način.

7. Izvještavanje (objavljivanje)

U svezi transakcija s vlastitim udjelima potrebno je izvještavati, odnosno prema terminima računovodstvenih propisa, poduzetnik je dužan objaviti određene informacije.

Tako je odredbama članka 21. stavka 2. ZOR-a propisano da obveznici sastavljanja godišnjeg izvješća u to izvješće moraju unijeti i podatke o otkupu vlastitih dionica sukladno propisu kojim se uređuju trgovačka društva. U stavku 3. istog članka ZOR-a propisano je slijedeće:

“...Mikro i mali poduzetnici nisu dužni izraditi godišnje izvješće, ali su dužni izraditi godišnje financijske izvještaje sukladno članku 19. ovoga Zakona te u bilješkama uz godišnje financijske izvještaje navesti informacije o otkupu vlastitih dionica, odnosno udjela.”

Dakle, veliki i srednji poduzetnici imaju obveze podatke o otkupu vlastitih dionica unijeti u godišnje izvješće čiji su obveznici sastavljanja. Mikro i mali poduzetnici podatke o otkupu vlastitih dionica, odnosno udjela trebaju unijeti u bilješke uz financijske izvještaje.

Treba istaći da se u članku 21. stavku 2. ZOR-a navode samo podaci o otkupu vlastitih dionica, a ne spominju se vlastiti udjeli. Smatramo da se radi o propustu odredbe. Obzirom da d.o.o.-i koji su veliki i srednji poduzetnici imaju obvezu sastavljanja godišnjeg izvješća, smatramo da takva društva u godišnje izvješće trebaju uključiti podatak o otkupu vlastitih dionica, te da takav podatak u tom slučaju ne trebaju iskazati i u bilješkama uz financijske izvještaje.

³ “Stjecanje, promjena i prestanak članstva u trgovačkim društvima”, autori: Vesna Buljan, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske i Ivica Omazić, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Pravosudna akademija Ulica grada Vukovara 49, 10 000 Zagreb, Hrvatska